

Cesar Maks.

Cesar Maks, nadvojvoda avstrijski in cesar mehikanski, brat našega svitlega cesarja Franca Jožefa, rodil se je na Dunaji 6. julija 1832. l. in je bil drugi sin nadvojvode Franca Karola in Zofije, hčere kralja bavarskega. Užé v mladosti se je poprijel z velikim veseljem mornarstva, v katerem je z največjim vspehom napredoval, ker je mislil postati poveljnik avstrijskega brodovja. Mnogo je popotoval in si ogledal bregove in otoke srednjega in atlantiškega morja. Bilo je 1854. l., da je stopil na čelo avstrijskega brodovja,

katero se je pod njegovim vodstvom naglo povzdignilo in svojo moč pokazalo v hudih bojih pri Helgolandiji in Visu. Dne 27. julija 1857. l. se je poročil s kraljičino Karloto, hčerjo belgiškega kralja Leopolda I. V začetku tega leta je bil izvoljen za deželnega poglavarja lombardo-beneške kraljevine. Njegovo prostoljubno in prijazno obnašanje v teh vedno nemirnih deželah bilo bi morda pridobilo ljudstvo cesarske vladí, ako bi se mu bila podelila večja oblast v notranjih političnih zadevah in v njegovem vladánji. Spoštovali so ga celó njegovi nasprotniki ter so hvalili njegov trud v prid in korist dežele.

Tej častnej stopnji se je Maks odpovedal užé pred začetkom nesrečne vojske 1859. leta. Od te dóbe je živel večjidel v svojem gradu Miramare,

tikoma tržaškega morja. To prekrasno poslopje je sezidano po njegovih lastnih mislih, ter je obdano s krasnimi vrtovi, na katerih se nahajajo rastline iz mnogih delov sveta. Tukaj je živel nadvojvoda Maks do 3. oktobra 1863. l. v miru in veselji s svojo preljubo soprogo Karloto.

Omenjeni dan ga obiščejo poslanci zbora mehikanskih plemenitažev, katerega je bil dal Napoleon sklicati, ter mu ponudijo cesarsko krono.

Nadvojvoda Maks, ki se je bil menda užé naveličal tihega in samotnega življenja, ter si je želel širjega polja za svojo nevtrujeno delavnost, prevzel je ta težki jarem. Morda ga je tudi njegova soproga, bistrourmna in visoko hrepeneča Karlota pregovorila k temu, da je bil hitro pripravljen podati se v ptujo deželo med ljudi, ki so bili po dolgih vojskah in prekucijah popolnoma izprideni. To nemirno ljudstvo v pravi red spraviti, dati mu postave in je vladati, to je bila zares orjaška naloga.

Dne 10. aprila 1864. l. poklonili so mu se mehikanski poslanci in užé 14. aprila zapustita novi cesar in cesarica Evropo, da bi se podala v Mehiko, obširno deželo v severnej Ameriki. Neizmerna množica ljudi se je zbrala pri njegovem gradu Miramare, ko je odhajal vrli Maks, ljubljeneц cele tržaške okolice, posebno mestjanov. Marsikatera solzica se je lesketala v očeh tržaških prebivalcev in tudi Maks sam je bil zeló ganen, ko se je ločil od svojega gradú, katerega pozneje nij nikoli več videl.

Prej ko je zapustil Evropo, izprosil si je blagoslov papežev, da bi srečno dovršil svojo težavno in velikansko nalogo.

Dné 28. maja dospé ladija „Novara“ z novim cesarjem v morsko pristanišče mehikanskega mesta Verakruc. Marsikdo bi si mislil, da ga je tu pričakovala velika množica ljudi, da sprejme svojega vladarja z gromovitimi slavaklici, kakor je to navada drugod. Ali nič tega nij bilo videti niti slišati; vse je bilo prazno, samo francoski admiral ga je mrzlo pozdravil in mu naznanil, da nij varno prenočiti na tem mestu, a pot proti glavnemu mestu oblegajo tolovaji.

Dné 12. junija dospé cesar Maks v glavno mesto Mehiko, kjer je takój začel pridno delati za blagor dežele. Ali sreča mu nij bila ugodna; njegove prenarredbe nijso dobile povsod potrebne veljave in posebno tolovaji mu so zeló nasprotovali. Tako je mlademu cesarstvu takój v začetku pretíla velika nevarnost. Samostalne severne države nijso privolile v to, da bi se v prostej Ameriki ustanovila monarhija (samovlada), zato tudi nijso hotele pripoznati Maksa za mehikanskega cesarja. Krvava vojska se je vnela, ki se je s tem končala, da cesarja Maksa vjamejo in ga 14. junija 1867. l. pred vojaško sodbo postavijo, kjer ga po grdem in nesramnem izdajalcu Lopecu k smrti obsodijo. Dné 19. junija 1867. l. se je krvava sodba izvršila in cesar Maks je na ta dan v trdnjavi Kveretari svojo blago dušo izdihnil. Njegove poslednje besede so še bile: „Povejte izdajalcu, da mu odpustim! Povejte tudi celej Mehiki, da jej odpustim njene pregrehe!“

Njegovo truplo, v treh skrinjah zavarovano, počiva v cesarskej rakvi na Dunaji, kamor je bilo 18. januarja 1868. leta prepeljano.